

שיתבאר בגמרא (קס: קסא.) שאם לא כן הרי יכול לכתוב בפנים כל מה שירצה כמו שיתבאר בגמרא. ופירשו בגמרא (קסד:) חלוק אחר בין פשוט למקשר שעליו דין משנה זו סובב והוא שכבר ידעת שהם היו כותבין שנות המלכים בשטרותיהן (ר"ה ב.) ובפשוט היו כותבין כתקנן אם בשנה ראשונה ראשונה יאם בשניה שניה אבל במקשר היו כותבין על ראשונה שניה ועל שניה שלישית וכן בכלם וכל שהיו רואים במקשר שנה פלונית היו מבינין מענינו שהיא שנה הקודמת לה ויראה שכל זה היה מענין התקנה שאף כשיגיע הגט לידו יהא המגרש טועה וחושב עדין אתה רשאי לגרש בגט זה שהרי הוזכרה בו שנה הבאה ונותן לענינו מתון עד שיתחרט⁹ ומכל מקום הרי הוא כמי שנכתב בשטר שנה הקודמת לאותה שנה הנזכרת שם הן לטרוף מזמן שנה הקודמת לה הן לכל דבר. ומאחר שכן פשוט שכתבו עדין מאחוריו פסול שהרי מכיון שכתב בו שנה כתקנה כשמתחילים עדין לאחוריו אנו דנין בו שהוא מקושר שאין עיקר המקושר אלא בהחתמת העדים לאחוריו לא בחלק וקשרים וכן עיקר הפשוט בהחתמת עדין מתוכו ונמצא פשוט שכתבו עדין מאחוריו ששנה הנזכרת לשם תורה על שנה הקודמת לה והרי הוא מוקדם¹⁰ וכן מקשר שכתבו עדין מתוכו אפילו הרגיש ה[מ]לוה באיחור זמנו ומחל שעבודו הואיל ומתחלה לשם מקושר עשאו ולא לשם איחור פסול שמא לפעמים לא ירגיש המלוה ענין האיחור אחר שלא לכונת איחור עשאו אלא לכונת מקושר ויטעה לומר שמאחר שיש שם חלק וקשרים אין דין מקשר נפקע הימנו ונמצא שעבודו נפקע שלא בידיעה ועוד שמאחר שאף הלוה אינו מרגיש באיחורו שמא יפרענו וכשתובע שטרו אומר לו שאבד וכותב לו שובר על שטר פלגי ולזמן שני

למעלה ויש מפרשין⁷ בה שאם השטר כתוב שתי חותמים הם ערב ומתחילים בשטה אחרונה וכך פירשוהו בירושלמי (ה"א) שאמרו שם גט פשוט עדין לרחבו מקושר עדין לארכו ולדעת זה לא היו צריכין לכתוב שריר וקים מחמת זיוף שהרי העדים חותמין בדרך שאין שם זיוף ומהם שאמרו (קס:) בפירוש עדין מאחוריו שחותמין בין קשר לקשר והוא שהם היו כותבין כל הגט קודם קשירת הרצועות שאם לא כן היאך יחתום העד וענין השטר לא נכתב כלו אלא שהיו כותבין כל הגט בשיטין של כתב ובשטין של חלק ואחר שנכתב הכל היו תופרין רצועות וכופלין וקושרים על הדרך האמור והיה עד אחד חותם ברחב הקלף בין קשר לקשר ר"ל בין קשר ימיני לקשר שמאלי והיה בגמרא מי שהיה טועה לומר שבצד הכתב היה העד חותם במקום חלק שבו ושיהא פירוש עדין מאחוריו כאדם שאומר עדין למפרע כלומר שחותמין במקום שעדין ענין השטר בא מתחתיו והקשו על סברא זו ממה שאמרו שם על רבינו הקדוש שלא היה בקי במלאכת המקושר ובא גט מקושר לפניו וראה תשלום הכתב וענינו במקום שהשאירו לכתוב בדרך פשיטות בלא קשר על הדרך שציירנו ולא ראה שם תחלת השטר והיה תמה ואומר רבי אין זמן בזה כלומר אין כאן התחלת ענין השטר שבו הזמן כתוב עד שדקדק והתיר הקשרים ואם כן היה לו לשאול גם כן אין כאן עדים אלא שחתימת עדים אלו אחורי הכתב בגב הקלף וכבר ראה העדים בכפילות ואעפ"י שהיה לו לתמוה על מקום חתימתם⁸ אחר שלא היה בקי במלאכה זו מכל מקום הזכיר מה שהיה חושב שהיה נעדר משם מכל וכל והגיה מה שהיה רואה שהיה שם אלא שהיה חושב שיהא שם שלא בתקון ולדעת זה צריך לכתוב בגט שריר וקים על הדרך

וכן הכריע ריטב"א דיש עדים בגזאי ובבראי דבבראי לבד פשיטא דלאו ש"ד ועי' בר"י מיגש בספרו קס. ורמ"ה סי' א' שכתבו דא"א להפוך גט פשוט למקושר.

7. הרשב"ם רמ"ה סי' כ"ז וריטב"א. 8. והשוה ת' ד"ה ואם. 9. וברשב"ם ד"ה והלא אין זמנו קסד: 10. וברשב"ם מצד דלא נעשה כתיקון חכמים פסול ובת' ד"ה פשוט הוסיפו דעושהו מקושר ואז שייך חשש מוקדם וברמב"ן